

NAPREJ

Glasiló jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglaš in poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Boljševizem in delavstvo.

Ves reakcionarni svet se trudi, da bi zasovražil boljševike pri delavstvu in jih priskrtil njegovim očem. Pri-poveduje mu, da boljševiško vladanje ni demokratično, da sloni njihova moč na terorju razmeroma majhne stran-ke, ki ji stoji nasproti stomilijonski ruski narod; pripo-minja, da so razgnali boljševiki konstituanto, ki je bila vendar zastopnica ruskega naroda, opozarja na to, da so zasledovali svoje nasprotnike, in sicer ne le reakcionarne stranke, ampak tudi demokratične, da celo socialistične stranke; razlaga, da uničujejo veliko Rusijo, da sekajo z državljansko vojno ljudstvu hude rane, da niso vstanu izvesti svojih lastnih načel in da vodijo državno gospo-darstvo v razsulo. Tako pa ne lažejo in ne pridigajo le nasprotniki delavstva, temveč tudi dobri socialni demo-kratje, odkriti prijatelji in sobojevniki proletariata, ki se boje, da ne bi za vse čase trpel socializem v delavskih očeh vsled nesocialistične, nedemokratične in nespametne boljševiške politike, tem bolj, ker bo morala končati ta politika v doglednem času s porazom.

Ravno ta argument napravlja na delavce pogosto močan vtis, ker se boje, da se utegne potlačiti s pora-zom, ki morda čaka boljševizem, tudi socializem drugih dežel. Kaj radi se dajo preveriti, da smatrajo manjšo moč, ki jo ima delavski razred pri nas za večjo srečo kot rusko anarhijo pod boljševiškim gospodstvom.

Vsi ti oziri na napade boljševikov in na škodo, ki jo prinašajo in pripravljajo Rusiji, so do gotove mere pra-vilni; pravilno je tudi mnenje, da je revolucija, ki je dvi-gnila boljševike v Rusiji na površje in do vlade, v dru-gih deželah, kjer ne obstojajo ruske razmere, nemogoča; ker manjka tu revolucionarnega kmetijskega gospodstva, revolucionarnega meščanstva in revolucionarnega voja-štva z revolucionarnim častništvom, ki so mogli le v skupnem nastopu vreči carizem. V koliko je to resnično, čuti tudi delavstvo samo.

Zakaj pa se delavci ne pridružujejo obsodbam nad boljševiki, ki jih izrekajo celo mnogi pošteti socialni de-mokratje? Predvsem brani delavstvu, da se ne oddaljijo od boljševiških idej, že notranji instinkt, ker vidijo v boljševikih tiste proletarce, ki so se najodločneje zavzeli za konec vojne. Potem pa jih očara tudi še drugo čustvo, namreč čustvo občudovanja za junaštvo, s katerim se niso žrtvovali boljševiki za svoje ideje le pod carizmom, ampak se žrtvujejo tudi sedaj. Delavstvo, ki je obsojeno v tem družabnem redu, da postane mučenik, ve, kaj po-menja to prostovoljno mučeništvo toliko moč, ki hočejo napraviti izsiljenemu mučeništvu mas konec. Pravo rim-sko, še več, krščansko naziranje tiči v teh močeh, ki se ne boje žrtvovati življenja za ideje, ki so jih spoznali za prave.

Razen teh osebnih argumentov pa so še drugi, ki delavstvu narekajo sodbe o boljševikih. Boljševikom se očita teror. Delavci pa se po pravici vprašujejo, ali ne sloni oblast drugih tudi na terorju, ali ni vladal carizem s še hujšim, še bolj krvavim terorjem. V vseh revolucij-skih dobah, ko se stari svet bori z novim, se obe strani poslužujeta sile. To ni nič novega. S silo se skušajo otre-sti zatiranja in suženjstva nove oblasti in s silo hočejo stare ohraniti svoje zaslužjevanje in moč. Ko so prišli v 17. stoletju angleški Stuartovci zopet do oblasti, niso dali pobesiti, mučiti in umoriti le na stotine revolucio-narjev, temveč so izkopali iz grobov celo trupla revolu-cijskih voditeljev — Cromwella, Bradshawa in Iretona — in jih pobesili. Nekaj desetletij preje so pomorili na Češkem po ponesrečenem revolucijskem uporu voditelje protestantov. Ravno tako je delala tudi protirevolucija, ko je prišla po francoski revoluciji zopet do veljave, tak-o je bilo tudi v Aradu po ogrski vstaji. Ne-le drugod, tudi v naši domovini, v naših slovenskih deželah imamo dokaze za teror in strahovlado. Kdo se ne bo spomnil na naše kmetijske upore v 16. stoletju? Zaslužnjeni kmetje so se dvignili zoper svoje graščake — kapitaliste in hoteli strmoglaviti njih gospodstvo, temelječe na najbrutalnejši krivičnosti in terorju. Toda premalo organizirani kmeti-ski upor je bil potlačen, Gubec je umrl v Zagrebu muče-niške smrti in na stotine kmetov je bilo trpinčenih in po-bešenih. Kako so se klali leta 1848, v Parizu? Prav to leto bi vedelo mnogo povedati o krvavih dogodkih!

Govori se pa, da ne naperjajo boljševiki terorja le proti carističnim hlapecem, temveč tudi proti socialnim

revolucionarjem, ki so vendar tudi revolucionarji. Tu mislijo delavci zopet na slavne zgodovinske primere. Tudi Jakobinci velike francoske revolucije so pošiljali na morišče žirondiste, ki so kakor oni zbuiali k revoluciji; isto so delali žirondisti, ko so prišli do vlade. Tako se bore tudi socialni revolucionarji proti boljševikom in Dorge Kaplan, atentatorica, ki je streljala na Ljenina, ima svojo predhodnico v mis Charlotti Corday, ki je zabolala leta 1793. velikega Marata — tudi »v interesu revolu-cije«. Vzrok, da socialni revolucionarji ne morejo priti na površje, pa je ta, ker v revolucijskih časih manj ra-dikalni elementi naravno ne pridejo do veljave in jih ra-dikalnejši zmanejo.

Prorokovati, da se-li bodo mogli boljševiki trajno vzdržati na površju, seveda ni mogoče. Toda kdaj je še kaka svetovno-zgodovinska revolucija izvedla naenkrat svoje cilje? Tudi prejšnje revolucije, na primer ona, ki je osvobodila današnji protirevolucijski meščanski razred, so bile po prvih zmagah potlačene, vendar so kasneje do-segle svoje cilje. Francoski revoluciji je sledilo Napole-onovo cesarstvo, toda fevdalizem je bil kljub temu strt, odstranjen in osvoboditev meščanskega razreda je tri-umfirala — ni je bilo več mogoče vzeti. Revolucija leta 1848. v Avstriji ni zmagala in vzrok, da mora deliti av-strijska buržoazija svojo oblast s fevdalnim gospodstvom, je iskati v dejstvu, da se je izkazalo v oni revoluciji no-tranje kot slabotno.

Ti zgodovinski nauki pravijo delavcem, da je ruska revolucija silno pospešila razvoj proletariata ne le na Ruskem, temveč na celim svetu, in naj se konča ta re-volucija kakorkoli. Za osvoboditev proletariata je stor-jen z rusko revolucijo velikanski korak.

Narodni svet in drugo.*

II.

Jugoslovani stojimo pred važno zgodovinsko odločit-vijo. Narodno in politično življenje svoje kot Jugoslovani — Slovenci, Hrvati in Srbi — naj začnemo živeti. Stre-mimo za svojo državo. Ustanovil se je Narodni Svet, ki naj bo vrhovna naša instanca v Cislajtani in v boju za sa-mostojno Jugoslavijo. Kakšno naj bo naše stališče, kak-šno naj bo naše razmerje napram tej instanci?!

Kdaj je ustanovil N. S.? Načelnik Jugoslovanskega kluba v državnem zboru, tedaj načelnik kluba državnih poslancev, izvoljenih na podlagi splošne in enake volilne pravice, je smatral za potrebno, da se poleg jugoslovan-skega kluba, ki je — kar ni tajiti — uradni in opraviče-ni reprezentant Slovencev, Hrvatov in Srbov v Cislaj-taniji, utvori še korporacija, ki bo združevala vse poli-tične jugoslovanske stranke, ki so za ujedinjenje Sloven-cev, Hrvatov in Srbov v eni državi. Vsled tega je po-zval na ustanovno zborovanje: Slovensko Ljudsko Stran-ko, Jugoslovansko demokratično stranko, našo jugoslo-vansko socialno demokratično stranko, politična društva za Trst, Istro, Goriško, Koroško in slovensko kmetško zvezo za Spodnji Štajer — tako, da so se sešli na tem zborovanju razven skupine dr. I. Šusteršiča, ki seveda z ozirom na njegov politični »Credo« ni mogla biti vabljena, res zastopniki vseh dosedaj obstoječih političnih strank. Ne razmotrivamo že sedaj, ali je bila ozir. je raz-delitev števila mandatov na posamezne stranke pravilna — ali je bila vzeta prava podlaga, ali ne, o tem bi se dalo seve marsikaj povedati, ali za naše razpravljanje za en-krat ni merodajno. Dejstvo je, da so bile vse povabljene grupe odposlale svoje mandatarje; tako tudi naša jugo-slovanska socialno demokratična stranka, koje zastop-niki so sicer izjavili, da ne vstopijo v N. S., da pa ne od-klanajo sodelovanja v Narodnem Svetu.

Kaj je ustanovno zborovanje N. S. sklenilo? Konsti-tuiralo je Narodni Svet, izbralo si je opravilnik, ki si je določil in formuliral naloge v bližnji in daljni bodočno-sti. Izvolilo se je gačelstvo in predsednika.

Ali je ustanovitev »Narodnega Sveta« tak zgodovin-ski moment, ko naj razredno-zavedno delavstvo sodelu-je? Z ozirom na vse okolnosti, ki jih je težko danes na-pisati, dejali bi odločno: da; ustanovitev N. S. je nekaj takega, kjer socialno demokratična delavska stranka ma-lega, narodno zatiranega naroda lahko sodeluje, pravza-prav: kjer mora sodelovati.

* Glej članek I. v šte. 204.

Pri tem je seve treba konstatirati, da sodelovanje za dosego samostojne Jugoslavije ne zahteva od nobene stranke kako zatajitev načel ali zatajevanje samega sebe. Ne, tu družijo vse ena misel: samostojnost naroda v vsa-kem oziru. Socialni demokrat pozna svojega soseda libe-ralnih in svojega soseda klerikalnih in vse one nacional-nih nazorov.

Vprašanje bi bilo: v koliko, kje in s čim bi se soci-alni demokrat pregrešil, če sodeluje v taki instituciji kot je N. S. z meščanskimi strankami?

Rekel bi marsikdo: Karl Marks je precizno povedal, da delo za osvobojo proletarijata more in mora biti edino delo proletarijata samega. Res je to, da osvobojo prole-tarijata izpod kapitalističnega suženjstva bo le delo prole-tarijata samega, ker drugi razredi imajo, če že ne vsi naravnost interes, da ostane tako kot je, pa je saj večini vseeno: kaj je s proletarijatom. Meščani hrepene, da po-stanejo kapitalisti in da žive na najbolj komoden način na stroške drugih — prav tako potrebuje sedanja produk-cija na kmetih poslov, ki so več ali manj brezpogojno po-korni ukazom lastnika.

Ali — ako hočemo delavstvo privedi do tega, da bo razumelo svojo veliko zgodovinsko nalogo, moramo imeti zato vse predpogoje. Izobraziti moramo delavca, organi-zirati ga kot bojovnika, ki ve zakaj naj se bojuje, ker le z armado ljudi, ki vedo, kaj je namen, cilj in svrha boju, je mogoče doseči popolno zmago.

Slovenci smo danes v položaju, da je naši delavski mladini več ali manj zaprta pot do višje izobrazbe. Nima-mo n. pr. na Kranjskem dobrih ljud. šol, ker je ljudskošolski učitelj zelo slabo plačan in seve vsled tega nima sred-stev, da bi mogel postati tak voditelj mladine v šoli, kot je v idealnih dneh zamislil. Nimamo — razven dveh — meščanskih šol, ki so drugod na pr. med Nemci nekaj samo posebi razumevne. Naš delavski dečko gre iz 3—4 razredov slabe ljudske šole, ki mu ni dala veselja do knjige in izobrazbe, v uk. Obrtne nadaljevalne šole — oh, to je poglavje, ki je nad vse žalostno! Kot izučen dela kot pomočnik v krajih, kjer ni ljudskih vseučilišč, živi ponavadi brez zanimanja za daljšo izobrazbo, ker mu tega zanimanja ni dalo dosedanje življenje. Na Štajer-skem je podobno; v mnogih ozirih še slabše, ker igra bližina imperialističnega nemškega nacionalizma zelo kvarno vlogo na našo šolo in učitelje. Na Koroškem pa za 100.000 Slovencev ni več kot dvoje ubogih šol. Te dni smo čitali v celovškem »Miru« vesti, ki jasno kažejo, kako hudo je v tem pogledu. Na primer humanistično gimnazijo v Celovcu je koncem šolskega leta 1917/18. obiskovalo 235 Nemcev in — 60 Slovencev, realno gim-nazijo 330 Nemcev, 6 Italijanov in en sam Slovenec, na c. kr. obrtni šoli v Celovcu ni nobenega Slovenca! Slišali smo tudi, da slovenski dečko težko v Celovcu napravi vzprejemni izpit v kako srednjo šolo. — Na Primorskem so precej podobne razmere.

Mislím, da je jasno, da je v interesu delavstva, da se vse to izpremeni. Ali moremo to izpremembo sami dose-či — ali naj skušamo to v družbi ostalih strank v na-rodu?!

Sempatja pravi kdo: z zmago socializma izginejo vse krivice, ki se vrše dosedaj na malih narodih.

To je res, le: kako pa naj zmaga socializem, če ni dovolj socialistov! Če hočemo zmago socializma, moremo vzgojiti socialiste! Vzgoja pa je najboljša v materinem jeziku.

V.

Iz Prage.

Due 7. septembra 1918.

V petek, dne 6. septembra sta se sešli predsedništvi češko-slovanske socialno demokratične stranke in češke socialistične stranke ter ustanovili češki Socialistični Svet. Kaj hoče ta nova ustanovitev? Objavil se je sledeči komunike:

V svrhu enotnega postopanja v vseh delavskih soci-alnih, narodnostnih, političnih in kulturnih zadevah, sta se zedinila izvrševalna odbora češko-slovanske socialno demokratične stranke in češke socialistične stranke v skupni organ, ki naj bo posvetovalen in izvrševalec ob-enem in naj ima naslov: Socialistični Svet.

Glavna naloga in namen Socialističnega sveta temelji v skupnem prepričanju, da je zapoved sedanje dobe in pa najvišji življenski interes delavskega razreda, da se de-

luje s skupnimi akcijami, z enotno obrambeno in napadalno fronto ter z vsestransko izmenjo nazorov o vprašanih taktiki in programa k ugotovitvi vzajemnega osebnega zaupanja, tako osebnega kot strankarskega, k zblizanju in k ujedinitvi idejnemu in z vsem tem k pripravi potrebnih predpogojev za popolno ujedinitve vsega češkega proletarijata na skupnih socialističnih načelih. V dosedego tega bo Socialistični svet nadaljeval tudi razprave o skupnem nastopu s Češko socialno demokratično stranko (centralistično), ki stoji doslej na prepričanju, da so potrebne centralne strokovne organizacije.

— Kakor znano že iz prejšnjih mojih dopisov, se v češki delavski javnosti deluje že od novega leta sem, da se združi vse češko delavstvo v eno fronto. V ta namen se je češka narodno-socialna stranka prekrstila v češko socialistično stranko in si je privzela razreden značaj in potrebo mednarodnega združenja proletarijata v svoj program. Češki anarhisti so se združili z njo. — Češko-slovenski socialni demokratje so glede tega razcepljeni v nazorih glede združitve. Grupa, ki se zbira okrog posl. Habermana, Pika, Behině in Modračka, je za takojšnjo združitve, drugi, ki tvorijo vodstvo stranke, pa so mnenja, da ne gre tako hitro, da se mora vse pripraviti in preizkusiti. Ustanovitev »Češkega Socialističnega Sveta« je pripravljeno delo. Ali bodo češki centralisti vstopili v ta Svet, se še ne ve. Iz njih glasila je posneti, da ne zapajo v socializem čeških socialistov Klofačeve stranke. Želeti pa bi bilo, da bi se to zgodilo, ker bi možje a la Burian, Merta itd. bili velikega pomena v češkem Socialističnem Svetu.

Še nekaj! Bil sem na počitnicah in nisem ta čas dopisoval v »Naprej« —; ko sem se vrnil te dni v Prago, dobil sem več vaših dopisov za razna pojasnila. Na razne članke v »Slovenskem Narodu«, ki so pač prikrojeni v zmislu meščanskih želja, ni govoriti. Seveda je na pr. dopis iz Prage z dne 18. avgusta v »Slovenskem Narodu« nonsens (neumnost), ko piše dopisnik o združitvi dveh železničarskih zvez v eno ter deducira:

»S tem je storjen nadaljni sila važen korak za enotno socialistično stranko, ki naj se v najkrajšem času ustanovi. Kakor vse kaže, ne bo stala nova stranka na strogo Marxovem stališču, ker zastopajo češki narodni socialci tudi meščanske interese, zlasti interese malega obrtniškega stanu. Avtonomistično stremjenje dr. Šmerala in tovarišev bo ostalo pač, kakor do sedaj, tudi v bodoče izloženo, ker se stremjenja te struje nikakor ne dajo združiti z idejo čelo-slovaške države, ki bi obsegala tudi nemške dele Češke. Pričakovati je vsled tega, da bo prevzela vodstvo stranka poslanca Klofača.«

Prijel sem se za glavo, češ, kaj takega more slovenski javnosti prinesiti list slovenske inteligence?! Iz navadne združitve dveh strokovnih zvez sklepati nekaj podobnega ter celo trditi, da bo prevzela skupno vodstvo ujedinitve stranke — stranka poslanca Klofača... no, to je več kot impertinentno! Iz današnjega dopisa, ko vam poročam o ustanovitvi Socialističnega Sveta, vidite, kako se z vso previdnostjo in previdarnostjo pripravlja ujedinitve... »Narodov« dopisnik iz Prage se zato ne sme vzeti za resnega poročevalca. O članku v Demokraciji pa bom še pisal.

H.

Vojna poročila.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 10. septembra. Uradno se razglasi: Na mnogih mestih italijanske fronte obojestransko živahno poizvedovalno delovanje.

Bitka na zapadu.

Berlin, 10. septembra. Na flanderski fronti pri Merkemu in Ypennu delni sovražni napadi, pri čemer so nekateri manjši odseki ostali v sovažnikovih rokah. Na obeh straneh ceste Peronne—Cambrai je sovražnik nadaljeval svoje ntpade. Njih glavni sunek je meril proti Gouzeacourtu in Epechy. Napad je bil zavrnjen. Tudi iz gozda Havrincourt in južno ceste Peronne—Cambrai zvečer izvedeni napadi nasprotnika so se izjalovili. Naše prednje čete, ki smo jih predzadnjo noč vzeli nazaj od kanala Crozat, so bile včeraj zapadno črte Esigny—Vendeuil v stiku le s slabimi sovražnimi poizvedovalnimi oddelki. Med Aillet in Aisno je dobil artiljerijski boj proti poldnevu zopet večjo moč. Silni, do večera večkrat ponovljeni napadi sovražnika so se izjalovili. Braniborški grenadirji so se pri njih zavrnili posebnim odlikovali. Med Aisno in Veslo smo zavrnili francoske simke. Lastna uspešna podjetja vzhodno Reimsa, jugozahodno Paroy in ob Dollerju.

Berlin, 10. septembra zvečer. Južno ceste Peronne—Cambrai smo zavrnili ponovne napade Angležev in na obeh straneh ceste Cham—St. Quentin delne napade Francozov.

Lloyd George o vojnem položaju.

London, 10. septembra. V brzovjavi na italijanskega ministrskega predsednika izjavlja Lloyd George, da se je od zadnje konference vrhovnega vojnega sveta vojaški položaj znatno izboljšal spričo Fochevih velikih

uspehov. Prepričan je, da pomenijo doseženi uspehi aliancev na zapadu začetek konca nemškega militarizma.

Ofenziva tudi na lorenški fronti.

Zeneva, 10. septembra. Kako poroča pariško časopisje, namerava ententa raztegniti svojo ofenzivo tudi na odsek med Mozo in Mozelo.

Vesti iz Rusije.

Samoobrana ruske republike. Moskva, 7. septembra. »Izvestija« priobčajo naslednjo izjavo, ki jo je podal Čičerin na noto angleške in francoske vlade: V istem času, ko je vodila vlada ruske sovjetske republike z angleško in francosko vlado pogajanja glede izmene diplomatičnih zastopnikov in vojaških ter civilnih oseb, se je izkazalo, da izrabljajo diplomatični in vojaški zastopniki Anglije in Francije na ozemlju sovjetske vlade svoje poslovanje za organizacijo zarot, ki imajo namen, da se polaste sovjeta ljudskih komisarijev s podkupovanjem in agitacijo med četami ter da uničujejo mostove, živilne zalogo in vlake. Vire, ki jih ima vlada v rokah, in ki jih je deloma že objavila, ugotavljajo dejstvo, da so vodili zaroto šef angleške misije, Lockart, in njegovi agenti. Pod temi okoliščinami mora sovjetska vlada osebam, ki so prišle v Rusijo kot diplomatični in vojaški zastopniki in postali tu zarotniki proti vladi te države, vzeti svobodo delovanja in je prisiljena, da se brani sama. Vsi internirani zastopniki angleške in francoske buržoazije, med katerimi se ne nahaja kak delavec, bodo nemudoma izpuščeni, kakor hitro ne bodo ruski državljani v Angliji in Franciji ter okupacijskem ozemlju zvezniških velesil več izpostavljeni represalijam in zasledovanjem. Angleški in francoski državljani bodo dobili dovoljenje zapustiti Rusijo, brž ko dobe isto dovoljenje tudi ruski državljani v teh državah. Francosko vojaštvo bo moglo odpotovati, ako se zjamči ruskemu vojaštvu v ententinih državah v spremstvu mednarodnega in ruskega rdečega križa povratek v domovino. Diplomatični zastopniki, med njimi tudi Lockart, voditelji zarotnikov, dobe istočasno potne liste za povratek v domovino. Prav tedaj, ko je sprejela sovjetska vlada omenjeni sklep, smo prejeli od angleške vlade brezlično brzojavko o aretaciji Litvinova. Ta okolnost nam služi za nov dokaz, da so bili naši pomisleki glede odpuščanja Lockarta in drugih diplomatov, predno odpotuje iz Anglije Litvinov, popolnoma utemeljeni. Ostane pri svojem zadnjem sklepu, da opustimo represalije v slučaju, ako jih opuste tudi ententine velesile. Ponavljam, da se nanašajo varnostni ukrepi, ki smo jih storili, le na angleško in francosko buržoazijo in da se ne dotakne nobenega delavca.

Čigavo mnenje je to? Moskva, 7. septembra. »Večernaja Izvestija« pišejo v uvodniku k dodatni pogodbi naslednje: Diplomacija sovjetov je odnešla velikansko zmago (?). Povrnjeno (?) smo dobili deželo, ki je štirikrat večja kot Alzacija-Lorena. Pod izredno ugodnimi (?) pogoji rešimo vse svoje denarne obveznosti. Pogodba prizna nacionalizacijo nemških podjetij v Rusiji, razveljavlja naša posojila (?) in nas oprosti vsakršnega plačevanja za kakršnekoli izgube, ki so jih utrpeli nemški državljani med vojno in revolucijo. Za vse to plačamo le pet milijard mark, kar je malenkostna vsota v primeri z našim letnim proračunom, ki znaša 1500 (!) milijard. Teh pet milijard ni smatrati kot kontribucijo (?), temveč le kot odškodnino za nemška industrijska podjetja. S to pogodbo se otvori med obema državama pot za izmenjo blaga. Čudimo se, kako optimistično piše omenjeni ruski list o tej dodatni pogodbi; prepričani smo, da misli ruska republikanska vlada precej drugače, ter da smatra tako »sijajno pogodbo« za prisiljeno nužnost. Vemo pa tudi, kakšne vrste list je to in v čigar imenu piše. Op. ured.).

Aretacija estonskega komiteja v Moskvi. Moskva, 8. septembra. Kakor poroča »Jednota« so bili v Moskvi aretirani člani moskovskega estonskega komiteja. Komite je sestojal iz zastopnikov vseh strank, demokratične stranke, estonske kmetiške zveze in estonskih boljševikov ter je tvoril »časovno estonsko vlado«, ki je odposiljala svoje zastopnike v Francijo in Anglijo ter bila z angleškim poslanikom Lockartom v tesnih stikih.

Talci zoper protirevolucijskim uporom. Petrograd, 9. septembra. V Nižem Novgorodu so postavili taborišče za 5000 oseb, ki naj služijo za talce proti uporom belih gardistov.

Kongres levih socialnih revolucionarjev. Moskva, 9. septembra. Na 25. september je sklican kongres levo revolucionarnih organizacij, ki jih je sovjetska vlada priznala.

Politični pregled.

— Socialno zavarovanje. Nemški socialni demokratični poslanec sodrug Ivan Smitka piše o tem vprašanju v »Arbeiterzeitung« med drugim naslednje: Dne 17. septembra se vrši prva seja odseka za socialno zavarovanje, na kateri se prično odločilna posvetovanja o ustroju celotnega socialnega zavarovanja. Najbolj sporno je vprašanje glede ločitve socialnega zavarovanja samostojnih poklicev od onega delavcev. Od več strani se čuje, da se kaže vlada tej ločitvi naklonjena. V resnici pa je vlada izprevidela, da je prisilno zavarovanje samostojnih

poklicev neizvedljiva stvar in da je ločitev nedvomno potrebna. Starostno zavarovanje samostojnih poklicev, kakor je bilo predlagano prej, je nevedržljivo. Starostno zavarovanje samostojnih poklicev po načrtu se je delilo v dva razreda. Prispevek je znašal v prvem razredu eno krono, v drugem petdeset vinarjev mesečno, kar odgovarja drugemu plačilnemu razredu delavcev, ki imajo letni delovni zaslužek 360 do 480 kron. Lahko si mislimo, kako visoka bi bila starostna renta samostojnih poklicev, ako bi se bil vzlet kot podlaga za prispevke letni delovni zaslužek 480 kron. Svoječasna zakonska osnova je hotela, da bi se zbirala renta s prostovoljnimi prispevki zavarovanih oseb ali pa z deželnimi dokladami. Obneslo se ni ne prvo ne drugo, ker se obnesti ne more. Dežela bi bila na tak način silno obremenjena, s prostovoljnimi prispevanjem pa tudi ni nič. Deželna zakonodaja je zato določila za svojo deželo višje prispevke v svrhu starostnega zavarovanja. S tem pa ni bilo ničesar doseženega, ker dežele ne bi bile mogle doseči v tem oziru nobenega uspeha. Vsako prisilno zavarovanje samostojnih poklicev se mora namreč izjaloviti, ker je prisilno pobiranje prispevkov pri teh slojih nemogoče. Prisilno zavarovanje delavcev obstoja v tem, da se podjetnik, ki izplačuje plačo, obveže, odtegniti zavarovalni prispevek od plače, da se tako prispevanje omogoči. Ta predpogoj prispevanja prisilnim potom, namreč redni sprejem plače od nekoga tretjega, pa odpade pri samostojnih poklicih, tako da je odvisno njih prispevanje več ali manj od njihove volje. Tako je cela vrsta določb o prisilnem zavarovanju, kiso zgrajene na razmerah, v katerih živi proletarijat, ki pa se pri samostojnih poklicih ne dajo zvesti. Rešitev zavarovanja samostojnih poklicev je mogoča le, ako prilagodimo zavarovanje njih gospodarskim razmeram, kar se doseže potom prostovoljnega zavarovanja v zvezi z državnimi prispevki.

— Nevzdržne aprovizacijske razmere. Kakor poroča tržaški »Lavoratore«, so zastopstva socialno demokratične stranke, komisij socialno demokratičnih aprovizacij in delavskih konsumnih društev v Trstu na skupnem shodu sklenila, da z ozirom na splošne in lokalne aprovizacijske razmere ne morejo več prevzeti odgovornosti, ki bi za nje izvirala iz dejstva, da socialno demokratični zastopniki vztrajajo v osrednjem svetu in v raznih aprovizacijskih komisijah. Omenjena zastopstva se vsled tega obračajo do vodstva socialno demokratične stranke v Avstriji, naj skliče konferenco vodstev vseh avstrijskih socialno demokratičnih strank, centralnih komisij delavskih organizacij in centralnih vodstev konsumnih društev, da se posvetujejo o problemu aprovizacije ter eventualno sklenejo izstop zastopnikov proletariata iz omenjenih aprovizacijskih komisij.

— Mirovni govor grofa Buriana. Na čast zastopnikov časopisja iz Nemčije je dunajsko časnikarsko društvo »Concordia« priredilo v ponedeljek sprejemni večer, katerega se je udeležil tudi vnanji minister grof Burian. Na pozdrav predsednika se je grof Burian v daljšem govoru zahvalil, povdarjal pomen in uspehe zveznega časopisja v svetovni vojni ter končno govoril o vnanji politiki. Zaradi pomanjkanja prostora objavimo Burianova izvajanja v prihodnji številki našega lista. Za danes le eno najmarkantnejših mest Burianovih izvajanj. Vnanji minister je dejal: »Naši nasprotniki naj nam dajo priliko, da pretehtamo in se pogovorimo o vsem, kar nas danes še loč, v mirnem in stvarnem pogovoru — po mojem mnenju bi bil mogoč, v kakršnikoli obliki, direkten in informativen razgovor, ki bi še davno ne pomenjal mirovnih pogajanj — in prepričan sem, da bi kmalu ne bilo treba nadaljnega boja, da bi se sovražni narodi približali.« — Burianova izvajanja tvorijo morebiti uvod k nadaljnjim važnim korakom. Zdi se, da pričinja nova faza mirovne akcije.

— Delitev Češke. Dunajsko časopisje poroča, da se bo že te dni izvršila razdelitev deželne upravne komisije na Češkem.

— Čeli in ententa. »Corriere della sera« poroča, da bo Ameriki, ki je priznala Čeho-Slovake za vojskujočo se stranko, v kratkem sledila tudi Japonska. Francija je sklenila s Čeho-Slovaki posebno vojaško konvencijo ter priznala njihovo vlado.

— Narodni svet za Hrvatsko. »Novosti« poročajo, da se je v Zagrebu vršilo zadnje dni več konference hrvatsko-srbskih politikov za Narodni svet. Priprave so izvršene. Narodni svet se v najkrajšem času ustanovi.

— Mirovni kurz v Nemčiji. Kakor se v informiranih krogih zatrjuje, so veljale konference med avstro-ogrsko vlado in nemškim državnim tajnikom von Hintzejem skoraj izključno celokupnemu vnanjepolitičnemu položaju. Razpravljali so o potih, ki bodo mogla dovesti do končanja vojne in do priprav za mirovna pogajanja. Kaj natančnejega se o tem seveda ne da povedati. Navadno dobro informirani »Prager Tagblatt« poroča, da se bodo na vodilnih mestih tako v Avstriji kakor tudi v Nemčiji izvršile važne izpremembe. V Berlinu naj bi odstopil državni kancler grof Hertling, čegar »zdravje« je bilo omajano, in na njegovo mesto bi stopil državni tajnik dr. Solf. Poljskega vprašanja so se na konferenci le mimogrede dotaknili. Poljsko vprašanje in vprašanje vzhodnih držav stopa nasproti vprašanju mirovnih pogajanj daleč v ozadje. V dunajskih diplomatičnih krogih se sliši, da

poslanca Scheidemann in Erzberger v kratkem vstopita v nemško vlado kot zastopnika svojih strank.

— **Vojna odškodnina Rusije Nemčiji.** Oficijozno glasilu nemške vlade »Norddeutsche Zeitung« objavlja besedilo te dni podpisanih nemško-ruskih dodatnih pogodb. V smislu teh dodatnih pogodb plača Rusija Nemčiji za odškodnino po ruskih odredbah nastalih nemških zahtev, v številni ruske protiteritornije in pa vrednost po sklepi miru od nemških bojnih s l zaseženih zalog znesek šest milijard mark. Od teh bo plačati poldrugo milijardo mark s predokazanjem 245.564 kilogramov čistega zlata in 545.440.000 rubljev v bankovcih. Predkaz se izvrši v petih delnih zneskih. Ena milijarda naj se plača z dobavo ruskega blaga, znesek 2½ milijard se poravnava s posojilom po 6%, ki ga Rusija najame v Nemčiji. Glede ostanka ene milijarde mark pa se vladi še pogodita, v kolikor tega dolga ne prevzame Finska in Ukrajina. Ko se določi vzhodna meja Estonije in Litve, bo Nemčija takoj umaknila svoje čete, kolikor jih ima vzhodno teh mej. Tudi bo Nemčija vzhodno Berezino zasedeni svet izpraznila po razmerju gotovih vplačil s strani Rusije že pred splošnim mirom. Ruske vojne ladje, ki jih je Nemčija zasegla, ostanejo do sklepa splošnega miru pod nemškim nadzorstvom. Za varnost posojila, ki ga Rusija najame v Nemčiji, naj jamčijo gotovi državni dohodki, zlasti zakupniške pristojbine za Nemčiji priznane gospodarske koncesije. To jamstvo naj se določi še s posebnimi pogodbami.

— **Vojni položaj na zapadu.** Preko Zeneve se poroča: Napram ameriškim časnikarjem je izjavil maršal Foch: Treba je zadati Nemcem udarec za udarcem tako dolgo, da postanejo nesposobni za vsako večjo ofenzivo. Najohotnejše so za Nemce izgube na težki artiljeriji. Nemci se bijejo sicer junaško, toda njihova moralna odporna sila vidno poje. Poznati je to na vjetnikih. Vojna še ni dosegla svojega vrhunca. Ententa pa se ne straši nobenih žrtev, ki bodo še potrebne, da se svet osvobodi nemškega barbarstva.

— **Konferenca nevtralec.** Iz Kodanja se brzojavno poroča, da bo v varstvo skupnih interesov vseh nevtralnih držav zborovala v Kodanju skupna konferenca vseh nevtralec.

— **Revizija londonske pogodbe.** Angleško časopisje napoveduje, da se bo v kratkem izvršila revizija londonske pogodbe alirancev, v kateri je, kakor znano, ententa priznala Italiji med drugim velik del slovenskega Primorja z Gorico in Trstom ter vso vzhodno jadransko obalo z Dalmacijo vred. K tožadnim konferencam bo baje poklican tudi predsednik Jugoslovanskega odbora dr. Ante Trumbić.

Dopisi.

S Save. V nedeljo, dne 8. septembra t. l. se je zbralo delavstvo s Save. Javornika in Dobrave v gostilni pri Jeleni na Savi brez vsakega povabila ali poziva in je zahtevalo, naj se ukrene kaj glede prehrane, ker sedaj, ko je prepoved z nahrbtniki onemogočila delavstvu kolikor-toliko samopreskrbo z živili in je aprovizacijska preskrba naravnost malenkostna, je delavstvo pred najgrozovitejšim stradanjem. Sklenilo se je poslati visoki c. kr. deželni vladi posebno resolucijo, ki se glasi:

Visoka c. kr. deželna vlada za Kranjsko v Ljubljani!

Zbrano delavstvo Kranjske industrijske družbe s Save, Javornika in Dobrave na sestanku dne 8. septembra v dvorani pri Jeleni na Savi je sklenilo poslati visoki c. kr. deželni vladi naslednjo resolucijo:

1. Zbrano delavstvo odklanja poslano moko iz koruze, iz katere je bilo prešano olje, ker je ista neužitna in zdravju škodljiva ter zahteva, da se ta moka takoj nadomesti z zdravim in užitno moko.

2. Prepoved prometa z nahrbtniki je tukajšnje delavstvo hudo prizadela, ker je aprovizacijska preskrba z živili tukaj popolnoma nezadostna in bi bilo delavstvo ob isti obsojeno gotovemu poginu. Torej delavstvo zahteva, da se mu omenjeni promet zopet dovoli, ako ne, naj visoka c. kr. deželna vlada poskrbi, da se dobi zadostno množino živil kakor na primer krompirja, fižola, kaše in drugo.

3. Vsled pomanjkanja mesa in maščobe trpi delavstvo tukaj najhujše. Zahteva torej, naj se mu nakaže večjo množino klavne živine, ker 10 do 20 dekagramov mesa na teden je daleko nezadostna.

4. Delavstvo tukaj ne dobiva že več mesecev nič mleka, zaradi tega je njegova deca zapadla že raznovrstnim boleznim in preti neizogibna umrljivost. Delavstvo zahteva, da se mu tudi v tem oziru kar najhitreje pomaga.

Ako bi pa c. kr. deželna vlada ne bila pripravljena tem zahtevam takoj odpomoči, in bi bilo delavstvo vsled strašne prehranjevalne stiske prisiljeno izvajati konsekvence, ki bi ne bile v skladu z avstrijskimi pravnimi zakoni, odklanja vso odgovornost ter polaga odgovornost za vse na rame tistih, ki poganjajo z mizerno prehranjevalno politiko delavstvo naravnost v obup.

Za zbrano delavstvo na Savi, dne 8. septembra 1819 belježimo s spoštovanjem. — Zaupniki delavstva (sledje podpisov zaupnikov).

Agitirajte za „Naprej“! Pošiljajte ga vojakom!

Delavsko gibanje.

Deputacija Idrijskih penzionistov pri deželni vladi. Po nalogu nedeljskega shoda v Idriji je bila včeraj idrijska deputacija pri dvornemu svetniku Laschannu in deželnemu predsedniku ekscelenci Attemsju obstoječe izsod. Strausa, Moravca in Krivica. Slo se je za zvišanje kvote moke onim prebivalcem v Idriji, ki dobivajo samo po 4 kg moke na mesec in drugega nič. Gospod deželni predsednik je deputaciji obljubil, da se bode zvišala kvota moke od 4 na 5 kg. Enako se bode upoštevalo rudniške penzioniste tudi pri dodatkih drugih živil. Osebito se bo dovolil strankam prosti nakup krompirja. Tudi strogo prostega nakupovanja drugih živil sta obljubila gospoda v najkrajšem času ublažiti. Končno je obiskala deputacija tudi »Vojni žitni zavod« in »Vojno zvezo«. Obljubili so, da bodo upoštevali Idrijo povsod, v kolikor bodo razmere dopuščale.

Učiteljska stavka v Šleziji. Šlezko učiteljstvo je sklenilo stopiti v stavko in je pozvalo vse ljudsko- in meščanskošolske učitelje, da ustavijo delo. Vzrok: slabe prehranjevalne razmere.

Dnevne vesti.

— **Predavanje Akademije.** Danes v sredo zvečer ob 8. priredi v veliki dvorani »Narodnega doma« Akademija literarni večer, na katerem bo predaval dr. Ivan Prijatelj o »Levstiku, Jurčiču in Stritarju kot glasnikov mladostne kulture«. Sedeži 1 K, stojišča 50 vin. Dijaki in dijakinje so vstopnine prosti. Priporočamo obisk zanimivega predavanja!

— **Konec poletnega časa.** Dne 16. t. m. ob treh zjutraj se povrnemo k normalnemu računanju časa. Takrat se premaknejo kazalci na vseh javnih urah na drugo uro. Časovni prehod je določen za noč od nedelje na ponedeljek in med drugo in tretjo uro zjutraj zaradi tega, ker je ta čas najmanj železniškega prometa in se da odredba najlažje izvesti.

— **Promet z nahrbtniki deloma dovoljen.** »Parlamentarna korespondenca« poroča, da bo prehranjevalni urad na Dunaju znatno omilil zadnjo odredbo glede prepovedi prometa z nahrbtniki. Dovoljeno bo prenašati krompir do 20 kg, jajca, surovo maslo itd.; pa le v manjših množinah. Iz prometa bo izključena je moka.

— **Koncert »Ljubljanskega Zvona«** se ponovi v četrtek zvečer ob osmih v veliki dvorani »Narodnega doma«. Sodelujejo: gđc. Mila Počivalnikova (mezzosopran), g. Pavel Debevec, operni pevec (bariton), gđc. Nilka Potočnikova (klavir) in društveni moški, ženski in mešani zbor. Pevovodja g. Zorko Prelovčec.

— **Iz knjižice »Um die Jugoslavija«** od dr. Ušeničnika je prineslo češko »Pravo Lidu« daljši izveček, tako da je podalo vse njene glavne misli. Čalek ima naslov: »Stališče slovenske cerkve naprav načelu samoodločbe«.

— **Zaradi oslabelosti** se je zgrudil v Gradcu vojak invalid v neki ulici na tla in se onesvestil. Prepeljali so ga v bolnico.

— **Mariborsko mestno gospodarstvo.** Že pred tedni se je poročalo, da je mestna plinarna s svojim premogom pri kraju. Sedaj pa razglašajo, da bodo morali ustaviti tudi hladilnico mestne klavnice in proizvodnjo mestnega ledu, ker manjka premoga. S tem so hudo prizadeti nekateri obrtniki, zlasti pa bolnice. Da se je to zgodilo, je največja nebrižnost mestnega zastopa.

— **Čudež se je zgodil — prvi socialni demokrat — porotnik.** Takozvano »ljudsko sodišče« — porota, je sestavljena pri nas tako razredno nepravilno, da se na pr. v Pragi dosedaj še ni zgodilo, da bi zasedel kedaj kak socialni demokrat porotniški stol. Šele zadnjo soboto se je to zgodilo prvič. V seznam porotnikov je bil izžreban blagajnik izvrševalnega odbora bratske socialno demokratične stranke sodrug Josip Teska iz Holesovca. »Ljudsko sodišče« postane šele tedaj res ljudsko, kadar ne bo treba imeti takega izžrebanja za izjemo. Za naše razmere je res značilno, da je bil šele leta 1918. izžreban prvi socialni demokrat v praško poroto! Ali je v Ljubljani kaj boljše?!

— **100 straži 50.** »Arbeiter Zeitung« prinaša sliko iz tabora internirancev v Dressendorfu. Interniranih je tam 50 oseb, večinoma starcev, žen in otrok, a stražnega personala je po 100 oseb, oboroženih od nog do glave. Vsem tem pa načeljuje neki baronček iz bližnjega okrajnega glavarstva, oskrbni častnik. »Arbeiter Zeitung« sodi, da bi opravilo to straženje 10 invalidov, s kakim penzioniranim invalidom na čelu. Tako pa plačujemo zaenkrat še gospoda barona in njegovih 100 straž (kdo ve, če jih ne bo kmalu še več?).

— **Zaradi pomanjkanja konj,** je sklenil dunajski mestni svet prevažati mliče z avtomobili.

— **Moka — ali prijazni Ogrji.** Med dunajsko in budimpeštansko vlado so se vršila pogajanja glede prehrane v prihodnjem letu. Ogrska je končno obljubila, da pošlje Avstriji 5 milijonov meterskih stotov koruze in sočivja — o beli moki ni govora —, in sicer še to le proti zameni za industrijske produkte.

— **Razno.** V torek so udrli neznani zločinci v urad za vojno oskrbo v okraju Mariahilf na Dunaju in odnesli 120 cevki niti po 1000 jardov in blaga v vrednosti 100 tisoč kron. — V mestu Kamenu (Nemčija) je obolelo 300 oseb, ki so zavžile surovo konjsko meso, na znakih tež-

kega zastrupljenja. — Na Ogrskem bodo predložili v je-senskem zborničnem zasedanju predloge, da se ustanove delavski odbori, delavske zbornice in obrtniška sodišča. — Medvedje v Tatrah. Medvede v Tatrah niso niti oni grozni boji, ki so se tam vršili, odgnali proč. Nekje pri zakopanem je našel v gozdu nek gozdar dva medvediča. Hotel jih je odnesti, a tedaj je prišla iz gozda stara teh dveh medvedičev in je gozdarja skoro popolnoma raztrgala. (D. K.) — Po poročilu »Nove Rade« iz Kijeva, je pozvala ukrajinska vlada slavnega slikarja Ilya Jefimoviča Repina, o katerem so se razširjale govorice, da trpi v Rusiji lakoto in da je celo umrl, naj se preseli v Ukrajino. Pozvala je tudi ruskega slikarja Makovskega.

— **Cenejši kruh na Češkem.** Praški magistrat je razglasil, da bo veljal v Pragi hleb kruha, ki tehta 1 kg 26 dkg, 1 K 30 vin.

— **Eksportna in importna delniška družba** se je osnovala koncem minulega meseca v Zagrebu. Družba razpolaga z delniško glavnico 4.000.000 kron, sestoeče iz 10.000 delnic po 400 kron nominalne. Predsednik delniške družbe je zagrebški župan dr. Srkulj.

Iz stranke.

Sodrugom in sodruginjam na Koroškem!

V nedeljo, dne 15. t. m. se bo vršila v Celovcu v hotelu »Trabezinger«

Deželna konferenca

slovenskih koroških socialnih demokratov.

Dnevni red:

1. ustanovitev deželne organizacije jugoslovanske socialno demokratične stranke na Koroškem — poroča sodrug Sitter iz Trbovelj.

2. strankin tisk — poroča sodrug Petejan iz Ljubljane.

3. aprovizacijska organizacija na Koroškem — poroča sodrug Ant. Kristan iz Ljubljane.

Vsi sodrugi in sodruginje, ki se hočejo udeležiti te konference, naj se zglase ob 2. popoldne v Celovcu v hotelu Trabezinger.

Ljubljana, dne 10. septembra 1918.

Izvrševalni odbor jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Državni zbor.

Dunaj, 10. septembra.

Danes popoldne se je sestel finančni odsek poslanske zbornice na prvo sejo. Razmere glede večine, ki naj reši v prvi vrsti davčne predloge, so še popolnoma nejasne. Začetek se je se je znatno zakasnil, ker so imeli nemški člani odseka pred sejo dolgo konferenco z ministrskim predsednikom in finančnim ministrom. Še le ob pol petih je načelnik odseka, poslanec dr. pl. Löwenstein otvoril sejo. Predno se je prestopilo k dnevnemu redu, je poslanec Jarc predlagal, aj bi odsek razpravljaj najprej o zvišanju cene za moko. Poslanec Teufel pa je nasvetoval, naj se seja preloži, do-leler finančni minister ne predloži odseku svoj finančni načrt. V debati, ki se je razvila o teh predlogih je ministrski predsednik baron Hussarek povdarjal, da je pač nemogoče, že tekom vojne izdelati in predložiti popoln finančni načrt, nujno potrebno pa je vsekako, da se že sedaj pokrije vsaj primankljaj v rednem gospodarstvu v znesku 1900 milijonov kron. Ena najvažnejših nalog finančne uprave je sedaj: proč z bankovci! Pri glasovanju je bil Teuflov predlog s 24 glasovi proti 14 odklonjen. Odsek je potem razpravljaj o davku na peneča vina. Vladna predloga je bila odobrena. Prihodnja seja jutri popoldne.

Dopoldne je zborovala komisija za vojno gospodarstvo o oblačenju ljudstva. Predsedoval je poslanec Seitz. Pokazalo se je, da velike tugovine ne morejo dobiti blaga, če nimajo v svoji službi agentov, ki sleparskim potom dobavljajo iz tvornic blago. Za blago, ki je prej stalo par kron, se plačuje sedaj po 170 kron. Načelnik krojaške zadruge Spenk je naglašal, kako silno nazaduje krojaška obrt; pred vojno je bilo nad 16.000 krojaških mojstrov, od teh jih je 12.000 prišlo med proletariat. Iz vojne vračajočim se mojstrom in pomočnikom naj bi se dovolila državna podpora in naj bi se ustanovile preskrbovalnice za oblačilno blago. Poslanec Friedmann je zahteval, naj bi se cene za obleko znižale in naj bi se tudi preprečil vsak izvoz blaga iz Avstrije. Poslanec Einspinner je nasvetoval, naj bi finančno ministrstvo prevzelo upravne stroške za oblačenje ljudstva. Nikakor se upravni stroški ne smejo pribiti k ceni blaga. Papirnato blago je za celo vrsto delavskih poklicev nerablivo. Ko je še predsednik komisije poslanec Seitz, pripomnil, da se bo moralo delovati na to, da se

iz preostankov vojaških zalog prepusti primeren del za civilno prebivalstvo, se je seja preložila na jutrišnji dan. Na dnevnem redu so usnje in kože.

Češki poslanec Maštalka je poslal predsedniku poslanske zbornice dr. Grossu pismo, v katerem naznanja, da umakne svojo izjavo glede odložitve državnozborskega mandata. Pač pa je Maštalka odstopil od kontrolne komisije državnih dolgov. Na njegovo mesto stopi poslanec Seitz.

Zadnje vesti.

Mirovni pogovor grofa Buriana.

Dunaj, 10. septembra. V parlamentarnih krogih sodijo precej ugodno o včerajšnji mirovni izjavi vnanjega ministra grofa Buriana napram nemškim časnikarjem. Poslanci izražajo upanje, da utegne izjava dati povod za izmenjo misli med vojskujočimi se strankami.

Poljsko vprašanje.

Berlin, 10. septembra. »Vossische Zeitung« poroča z Dunaja, da je Avstro-Ogrska odpovedala Ukrajini svojo tajno pogodbo glede Holmsčine, ki je svojčas v poljskih krogih vzbudila veliko nevoljo. Tudi je Avstro-Ogrska Holmsčino zopet priključila vojaški guberniji Lublin.

Grof Karolyi ne sme v Nemčijo.

Budimpešta, 10. septembra. Znani ogrski poslanec grof Mihael Karolyi se je nameraval podati v nemško kopelj Kissingen. Nemški konzulat v Budimpešti je odklonil, izdati mu potne listine.

Amerikanska pomoč nujno potrebna.

London, 10. septembra. Ameriški politični krogi so lorda Milnerja opozorili, da po zadnjih uspehih na zapadu prevladuje v Ameriki mnenje, da ni treba sedaj pošiljati novih čet v Evropo s tako mrzlično naglico. Milner je nato izjavil: Mi ne bomo dobili vojne, če bomo v svojih naporih opešali. Ameriška pomoč je res ogromna, a odločilna more biti šele tedaj, če se združi z evropskimi silami, sama za-se pa ne bo odločila. Mi ne smemo pustiti sovražnika v miru, da se ne oddahne.

Grška pristopila londonski pogodbi.

Berlin, 10. septembra. »Times« javljajo, da se je Grška pridružila londonski pogodbi in ne sklone separatnega mira.

Aprovizacija.

Prodaja moke. Od četrta, 12. t. m. do vštete sobote, 14. t. m. se bode oddajalo na vsako krušno izkaznico po pol kilograma moke za pecivo štev. 0. Kilogram moke stane 2 K 56 vin.

Meso na zelene izkaznice B štev. 1601 do konca. Stranke z zelenimi izkaznicami B štev. 1601 do konca prejmejo meso v četrtek, dne 12. t. m. dopoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od 8. do pol 9. štev. 1601 do 1800, od pol 9. do 9. štev. 1801 do 2000, od 9. do pol 10. štev. 2001 do 2200, od pol 10. do 10. štev. 2201 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 dkg govejega mesa, kilogram stane 2 K 80 vin.

Drva. Občinstvo se vnovič opozarja, naj se glede drv ne zglaša pri mestni aprovizaciji, ki nima nikakih zalog. Vsakdo naj si, če le mogoče, drva dobi drugod in naj se zlasti ne zanaša na to, da bi jih mogel svoj čas dobiti od mestne aprovizacije.

Razno.

* Kakšen bo človek na nemški način? V Helsingforsu izhaja nemški list »Luomi Finnland«, ki bi napravil Fince rad za prave ljudi, kot se »šika«. Tak človek pa mora biti po nemškem vzoru vojak z dušo in telom. Zato piše tudi imenovani list, v članku, naslovljenem: »Ideal človeka« sledeče: Med vojakom in njegovim predstojnikom je grozen prepad; posebno med prostakom in njegovim predstojnikom. Zadnji ima vedno prav, vse kar reče on, je res, prostak nikdar. Dolžnost vojaka je — ubogati, naloga predstojnika pa — zapovedovati. Brez ugovora mora izvesti vojak povelja svojega

predstojnika. Vojak ne sme ničesar hoteti in si ne sme tudi ničesar želeči. Podrejen je volji svojega predstojnika. Vojak ne sme govoriti niti misliti — delati mora po poveljih predstojnika. Prostak sploh ni človek, šele pod poveljevanjem svojega predstojnika naj postane človek. Je mehek vosek, ki ga more predstojnik modelirati kot že hoče. In največja premoč predstojnika se vidi v tem, da pusti svojega podrejenega misliti, da ta ni nič, le nespameten košček voska, ki je brez lastne volje in je vse, kar govori in dela sama nesmisel, neumnost in blaznost. Prostak je torej igrača v roki častnika. On mora ležati nag v prahu pred svojim predstojnikom in slišati mora le žvižg in čutiti udarec njegovega biča. Šele čez tedne in mesece se sme vsled milosti svojega predstojnika dvigniti iz prahu, se umivati, oblačiti in šele sedaj postaja iz njega vojak in človek. Predstojnik je prostaku zrcalo, v katerem vidi vse, kar je dobro in po čemer se ima ravnati. Na svojem predstojniku ne sme videti nobenega madeža, nobene napake, ker ta je popolnoma — človek. Če pa zapazi na njem kake napake, priča to le o njegovem slabem razumu, ko ne zna nobene stvari presojati. Predstojnik je za vojaka — gospod Bog. Vojakov bog ni nikdar zadovoljen, tudi z najboljšim činom ne, in njegove kazni za prestopke in neubogljivost so grozne. Ali z drugo besedo: v roki predstojnika počiva ključ od pekla na zemlji. Ta zemeljski pekel ni ogenj, a je vendar v njem stok in škripanje z zobmi. In polno je smrdujivega blata, v kojega sune predstojnik krivca in šele tedaj, ko se je v njem dovolj okopal, se ga usmili. In glej! Smrdljivo blato je opralo nesrečnega od njegovih grehov. Spodilo je iz njega grdega duha upornosti in je napravilo iz njega mehak, pa čisti vosek, ki ga more predstojnik stiskati in modelirati po svoji volji, dokler se mu konečno ne posreči, radi svoje popolnosti in umetnosti, napraviti iz prostaka pravega, pridnega in ubogljivega vojaka. — Kaj ne, to bo prijetno in veselje živeti na svetu tedaj, ko bodo hodili po njem taki ljudje? Nemci pa znajo petolaziti človeka! To pa to! Kako se že veselimo na one srečne čase!

* Velik erkan v Livlandiji. Iz Kovna se poroča: Nek vrtinec je napravil v Livlandiji veliko škodo. Prostor v dolžini 10 kilometrov in v širini 200—300 metrov je dobesedno zravnal. Cele hiše in mostove je velika moč tega vrtince razrušila. Škoda velikanska.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Peteljan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Št. 1563.

Razglas.

Na pomožnem oddelku IV. mestne deške ljudske šole se prične šolsko leto 1918-19

dne 16. septembra 1918.

s priporočanjem sv. Duhu in dne 17. septembra 1918 z rednim šolskim poukom.

Pouk se bo vršil, kakor lani, v prostorih II. mestnega slovenskega otroškega vrta v Cerkvni ulici št. 21, kjer se bo vršilo vpisovanje v nedeljo, dne 15. septembra, od devetih do dvanajstih dopoldne.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski
dne 7. septembra 1913.

Razglas.

Šolsko leto 1918/19 se prične na vseh mestnih ljudskih šolah ljubljanskih

dne 16. septembra 1918

s klicanjem sv. Duha in dne 17. septembra z rednim šolskim poukom.

Vpisavalo se bode v soboto dne 14. septembra in pa v nedeljo 15. septembra 1918 vselej od osmih do dvanajstih dopoldne, in sicer:

Za I. in IV. mestno deško šolo v šolskem poslopiju I. mestne deške šole v Komenskega ulici št. 19., za II. mestno deško šolo v šolskem poslopiju te šole na Cojzovi cesti št. 1. v II. nadstropju; za mestno nemško deško šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 1 v I. nadstropju; za mestno slovensko dekliško šolo v šolskem poslopiju na sv. Jakoba trgu št. 1., za mestno nemško dekliško šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 21. pri tleh; za šišensko deško in za šišensko dekliško osemrazrednico v šolskem poslopiju na Gasilski cesti št. 242; za mestno trirazrednico na Barju v šolskem poslopiju na Karolinski zemlji št. 40.

Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani se v mestne šole načelno ne sprejemajo.

Vse podrobnosti pojasnjujejo šolska vodstva pri vpisavanju.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,
dne 2. septembra 1918.

MOJZES ALI DARVIN?

SOLSKO VPRAŠANJE

SPISAL DR. A. DODEL

CENA 70 VINARJEV

DOBI SE V ZALOŽBI »NAPREJA«

::: V LJUBLJANI :::

SIGORIN STENICE

zatre čudovito naglo

Vzorčna steklenica 4 K, velika steklenica 16 K, brizgalnica 2 K. Dobiva se v lekarnah in drogerijah. Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko: Lekarna »pri upanju« (Apotheke zur Hoffnung): Pécs 46, Ogrsko, ter v Ljubljani v lekarnah: M. R. Sušnik, Marjin trg, in Gabrijel Piccoli, Dunajska cesta.

- GORICA - F. Batjel - LJUBLJANA -
Stalna ulica 2-4 Stari trg št. 28.

Trgovina in mehanična delavnica.

Moška in ženska dvokolesa

še s staro prevmatiko

šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke. Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce.

— Delniška glavica —
K 10.000.000.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani.

Poslovnica c. kr. avstr. razredne loterije.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici (t. č. v Ljubljani) in Celju

Rezervni fond okroglo
K 2.000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje aprovizacijske kredite